

PIVOT^{4A} LEARNER'S MATERIAL

GRADE 3 ARALING PANLIPUNAN

QUARTER 4

PIVOT 4A Learner's Material
Ikaapat na Markahan
Unang Edisyon, 2021

Araling Panlipunan

Ikatlong Baitang

Job S. Zape, Jr.
PIVOT 4A Instructional Design & Development Lead

Edward DJ Garcia
Content Creator & Writer

Eric V. Mornaol
Internal Reviewer & Editor

Fe M. Ong-ongowan & Larry C. Cayago
Layout Artist & Illustrator

Alvin G. Alejandro & Melanie Mae N. Moreno
Graphic Artist & Cover Designer

Ephraim L. Gibas
IT & Logistics

Ma. Perpetua E. Amoncio, DLSU-Dasmariñas
External Reviewer & Language Editor

Inilathala ng: Kagawaran ng Edukasyon Rehiyon 4A CALABARZON
Patnugot: **Wilfredo E. Cabral**
Pangalawang Patnugot: Ruth L. Fuentes

PIVOT 4A CALABARZON AP G3

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na hindi maaaring magkaroon ng karapatang-ari sa anumang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayumpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anumang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anumang bahagi ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anumang paraan nang walang pahintulot ng Kagawaran.

Ang modyul na ito ay masusing sinuri at nirebisa ayon sa pamantayan ng DepEd Regional Office 4A at ng Curriculum and Learning Management Division CALABARZON. Ang bawat bahagi ay tiniyak na walang nilabag sa mga panuntunan na isinasaad ng Intellectual Property Rights (IPR) para sa karapatang pampagkatuto.

Mga Tagasuri

Gabay sa Paggamit ng PIVOT 4A Learner's Material

Para sa Tagapagpadaloy

Ang modyul na ito ay inihanda upang makatulong sa ating mga mag-aaral na madaling matutuhan ang mga aralin sa asignaturang **Araling Panlipunan**. Ang mga bahaging nakapaloob dito ay sinegurong naaayon sa mga ibinigay na layunin.

Hinihiling ang iyong paggabay sa ating mga mag-aaral para sa paggamit nito. Malaki ang iyong maitutulong sa pag-unlad nila sa pagpapakita ng kakayahang magtiwala sa sarili na kanilang magiging gabay sa sumusunod na mga aralin.

Salamat sa iyo!

Para sa Mag-aaral

Ang modyul na ito ay ginawa bilang sagot sa iyong pangangailangan. Layunin nitong matulungan ka sa iyong pag-aaral habang wala ka sa loob ng silid-aralan. Hangad din nitong mabigyan ka ng mga makabuluhang oportunidad sa pagkatuto.

Ang sumusunod ay mahahalagang paalala sa paggamit ng modyul na ito:

1. Gamitin ang modyul nang may pag-iingat. Huwag lalagyan ng anumang marka o sulat ang anumang bahagi nito. Gumamit ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga gawain sa pagkatuto.
2. Basahing mabuti ang mga panuto bago gawin ang bawat gawain.
3. Maging tapat sa pagsasagawa ng mga gawain at sa pagwawasto ng mga kasagutan.
4. Tapusin ang kasalukuyang gawain bago pumunta sa iba pang pagsasanay.
5. Punan ang **PIVOT Assessment Card for Learners** sa pahina 41 sa pamamagitan ng akmaing simbolo sa iyong Lebel ng Performans pagkatapos ng bawat gawain.
6. Pakibalik ang modyul na ito sa iyong guro o tagapagpadaloy kung tapos nang sagutin ang lahat ng pagsasanay.

Kung sakaling ikaw ay mahirapang sagutin ang mga gawain sa modyul na ito, huwag mag-aalinlangang konsultahin ang iyong guro o tagapagpadaloy. Maaari ka ring humingi ng tulong sa iyong magulang o tagapag-alaga, o sinumang mga kasama sa bahay na mas nakatatanda sa iyo. Laging itanim sa iyong isipang hindi ka nag-iisa.

Umaasa kami na sa pamamagitan ng modyul na ito, makararanas ka ng makahulugang pagkatuto at makakukuha ka ng malalim na pang-unawa. Kaya mo ito!

Mga Bahagi ng PIVOT 4A Modyul

	K to 12 Learning Delivery Process	Nilalaman
Panimula (Introduction)	Alamin	Ang bahaging ito ay naglalahad ng MELC at ninanais na resulta ng pagkatuto para sa araw o linggo, layunin ng aralin, pangunahing nilalaman at mga kaugnay na halimbawa para makita ng mag-aaral ang sariling kaalaman tungkol sa nilalaman at kasanayang kailangan para sa aralin.
	Suriin	
Pagpapaunlad (Development)	Subukin	Ang bahaging ito ay nagtataglay ng mga aktibidad, gawain at nilalaman na mahalaga at kawili-wili sa mag-aaral. Ang karamihan sa mga gawain ay umiinog sa mga konseptong magpapaunlad at magpapahusay ng mga kasanayan sa MELC. Layunin nito na makita o matukoy ng mag-aaral ang alam niya, hindi pa niya alam at ano pa ang gusto niyang malaman at matutuhan.
	Tuklasin	
	Pagyamanin	
Pakikipagpalihan (Engagement)	Isagawa	Ang bahaging ito ay nagbibigay ng pagkakataon sa mag-aaral na makisali sa iba't ibang gawain at oportunidad sa pagbuo ng kanilang mga Knowledge Skills, at Attitudes (KSA) upang makahulugang mapag-ugnay-ugnay ang kaniyang mga natutuhan pagkatapos ng mga gawain sa Pagpapaunlad o D. Inilalantad ng bahaging ito sa mag-aaral ang totoong sitwasyon/gawain sa buhay na magpapasidhi ng kaniyang interes upang matugunan ang inaasahan, gawing kasiya-siya ang kaniyang pagganap o lumikha ng isang produkto o gawain upang ganap niyang maunawaan ang mga kasanayan at konsepto.
	Linangin	
	Iangkop	
Paglalapat (Assimilation)	Isaisip	Ang bahaging ito ay maghahatid sa mag-aaral sa proseso ng pagpapakita ng mga idea, interpretasyon, pananaw, o pagpapahalaga upang makalikha ng mga piraso ng impormasyon na magiging bahagi ng kaniyang kaalaman sa pagbibigay ng epektibong repleksiyon, pag-uugnay, o paggamit sa alinmang sitwasyon o konteksto. Hinihikayat ng bahaging ito ang mag-aaral na lumikha ng mga estrukturang konseptuwal na magbibigay sa kaniya ng pagkakataong pagsama-samahin ang mga bago at dating natutuhan.
	Tayahin	

Ang modyul na ito ay nagtataglay ng mga pangunahing impormasyon at gabay sa pag-unawa ng mga Most Essential Learning Competencies (MELCs). Ang higit na pag-aaral ng mga nilalaman, konsepto at mga kasanayan ay maisasakatuparan sa tulong ng K to 12 Learning Materials at iba pang karagdagang kagamitan tulad ng Worktext at Textbook na ipagkakaloob ng mga paaralan at/o mga Sangay ng Kagawaran ng Edukasyon. Magagamit din ang iba pang mga paraan ng paghahatid ng kaalaman tulad ng Radio-based at TV-based Instructions o RBI at TVI.

Kapaligiran at ang Uri ng Pamumuhay

Aralin

I

Kumusta ka na? Binabati kita dahil nasa huling bahagi ka na ng iyong pag-aaral para sa Ikatlong Baitang!

Alam ko na napakarami mo ng nalalaman tungkol sa iyong bayan, lalawigan at rehiyon. Sa huling aralin, nakilala mo ang iba't ibang kultura, tradisyon, paniniwala, heograpiya, wika, at mga pangkat ng Pilipino na namumuhay sa iyong rehiyon.

Ngayon naman, matututuhan mo sa aralin na ito ang mga produkto at kalakal na matatagpuan sa kinabibilangang rehiyon at ang pinanggalingan ng mga ito. Inaasahan din na maiuugnay mo ang kapaligiran sa uri ng pamumuhay at ang mga pakinabang pang-ekonomiko ng mga likas na yaman sa iyong lalawigan at kinabibilangang rehiyon.

Handa ka na ba?

Nabanggit sa huling modyul na ang pisikal na kapaligiran ay may kaugnayan sa uri ng pamumuhay ng mga naninirahan dito. Naaalala mo pa ba ito?

Inilarawan ang iyong rehiyon bilang isa sa mga masagana sa buong bansa. Mayroon itong malalawak na lupain, kagubatan, minahan at mayamang katubigan. Matatagpuan sa mga lupaing ito ang maraming taniman ng prutas, palay at mais. Kinikilala ang ilang mga lugar tulad ng Paete, Liliw at Nagcarlan dahil sa matamis ng lanzones at iba pang prutas.

Ayon kina Aurellano et al. (2017), ang Rehiyon ng CALABARZON ay nabiyayaan ng saganang likas na yaman. Ang matatabang lupa nito ay nagbibigay ng milyon milyong halaga ng kita sa lalawigan mula sa mga produktong niyog, palay, asukal, itlog, mga alagang manok at baboy, citrus, at iba pa.

Tingnan ang Talahanayan Bilang 1 sa ibaba na nagpapakita ng mga likas na yaman sa iyong rehiyon at mga pangunahing produkto na nakukuha mula sa mga ito.

Talahanayan Bilang 1. Mga Anyong Lupa at Tubig sa Rehiyon ng CALABARZON

Lalawigan	Anyong Lupa	Anyong Tubig	Mineral
Cavite	Kapatagan, Burol, Bulubundukin	Lawa, Ilog, Talon	
Laguna	Kapatagan, Bundok,	Lawa, Ilog, Talon, Bukal	
Batangas	Burol, Bundok, Kagubatan, Tangway	Look, Ilog, Talon, Lawa	Limestone o batong-apog, gypsum, clay, bauxite, tanso, ginto
Rizal	Kapatagan, Burol,	Lawa, Ilog, Talon,	Copper ore, marble
Quezon	Bulubundukin, Kagubatan	Karagatan, Ilog, Talon, Lawa, Look, Kipot	Limestone o batong-apog

Makikita sa itaas na maraming anyong lupa at tubig ang matatagpuan sa iyong rehiyon. Dahil dito, marami sa mga naninirahan sa mga lalawigan ang umaasa sa lupa at katubigan upang mabuhay. Marami sa mga ito ay magsasaka at mangingisda. Makikita naman sa Talahanayan 2 ang ilan sa mga pangunahing produktong agrikultural sa bawat lalawigan sa iyong rehiyon.

Talahanayan Bilang 2. Mga pangunahing Produktong Agrikultural

Cavite	Laguna	Batangas	Rizal	Quezon
hal. saging, pinya, abokado, kape, palay	hal. palay, lanzones, niyog, mais, saging, rambutan	hal. palay, tubo, niyog, kape	hal. mangga, citrus, kape, kasuy	hal. palay, niyog, saging, mais, kape, troso at iba pang yamang-gubat

Maliban sa mga produktong mula sa lupa, tubig at mineral, marami rin ang mga nakatayong pabrika sa CALABARZON. Ilan sa mga ito ay nabibilang sa pagawaan ng mga sasakyan gaya ng Ford, Honda, Isuzu, Mitsubishi, Nissan, at Toyota.

Dito rin makikita ang ilang kilalang tatak o marka sa *electronics* at *semi-conductor* tulad ng Panasonic, Matsushita, Samsung, TDK-Fujitsu, Toshiba, Mitsui, Philips, Hitachi, Sanyo-Epson, NEC, Music, Temic, Uniden, I-Max, Lite-On at Clarion.

Talahanayan ng Produkto sa mga Lalawigan ng CALABARZON

Lalawigan	Produkto at Serbisyo
Batangas	<p>A. Mga Pagkaing naproseso kasama ang mga Kape at Kakaw</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kapeng Barako (Lungsod ng Lipa), - Tapang Baka (Taal and Padre Garcia kung saan nagmumula ang karamihan ng mga karne ng baka), - <i>choco balls/tablets</i> o tableya (Mabini, San Pascual, Mataas na Kahoy at Padre Garcia) - Lambanog at mga alak na gawa sa sampalok at bayabas. - Masustansiyang inumin (tsaa mula sa guyabano, malunggay, lemon grass, turmeric at iba pa na mula sa halamang gamot) - <i>Raw honey</i>, espesyal na kakanin (mula sa bigas at malagkit) at <i>pastries</i>, - Sariwang gatas, <i>yougurt</i> (mula sa gatas ng kalabaw o baka) - Tinapay (mula sa Londres ng Bauan; Ookan, Lobo at biscocho mula sa Tuy), - <i>Fruit juices, banana chips</i>, mga kendi at pastillas (na nagmula sa mga prutas) <p>B. Kagamitan sa bahay at mga kasuotan (Homestyle and Wearable Sector)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mga imahen at kagamitang pambahay/pandekorasyon nagmula sa Tuy, Sta. Teresita, Lipa City and Sto. Tomas, Batangas - Mga hinabing produkto at balisong mula sa Taal

Lalawigan	Produkto at Serbisyo
Cavite	<p>-Kape, pie, mga panghimagas, mga pinatuyong isda at iba pang produktong galing sa dagat.</p> <p>-933 na mga gusaling pang-industriyal na karamihan ay matatagpuan sa 29 industriyalisadong estado o zona ng lalawigan o probinsiya</p>
Laguna	<p>1. Mga Prinosesong Pagkain</p> <ul style="list-style-type: none"> Buko pies, espasol, uraro cookies at iba pang kahalintulad na produkto, kesong puti (white cheese), itlog na maalat (salted eggs), “kinulob na itik” (roasted duck), halayang ube, <i>homemade candies</i>, at tinapay <p>2. Kasuotan</p> <ul style="list-style-type: none"> Sa Liliw, ginagawa ang mga sapin panyapak. Tinagurian ang bayang ito bilang kabisera ng mga sapin panyapak sa lalawigan ng Laguna. Samantalang ang bayan naman ng Lumban ay kilala sa pagbuburda. <p>3. Mga Pangregalo, <i>Handicrafts</i> at Pangdekorasyon</p> <ul style="list-style-type: none"> Bag, basket, bayong, dekorasyong pantahanan, mga kagamitang pantahanan o mga muwebles at iba pang likhang-kamay o handicrafts Mga gawa mula sa lokal na materyal tulad ng pandan fiber, water hyacinth at rattan. Iba pang mga pangdekorasyon tulad ng papermache, woodcraft at paglililok sa bayan ng Paete.
Quezon	<ul style="list-style-type: none"> Kilala ang lalawigan dahil sa mga produkto mula sa niyog gaya ng kopra at langis Matatagpuan din dito ang dalawang malalaking planta sa bayan ng Mauban at Pagbilao Sa larangan ng Agribusiness, ang Quezon ay mayroong ding kape, <i>virgin coconut oil</i>, <i>coco sugar</i>, kawayan, at iba pa. Agri-Turismo. Kabilang dito ang kalusugan at kagalingan, mga farm resort, mga pasilidad na panlibangan, at mga parke ng kalikasan o nature parks) Pagpoproseso ng Pagkain. Mga pagkain may niyog, prutas, iba't ibang uri ng mga mani, gulay, lamang-dagat at iba pa.) Mga kasuotan at estilo ng bahay (kagamitan, tela, panregalo, kasangkapan, at mga dekorasyon) Mga tekonolohiyang pang-impormasyon at komunikasyon (business process outsourcing)

Lalawigan	Produkto at Serbisyo
Rizal	suman (rice cake) kasuy (cashew) copper ore reserve deposito ng marmol sa Teresa mga dairy products ng Jala Jala, Rizal Wind Farm sa Rizal, Pililla Tinaguriang Garments Capital of the Philippines ang Taytay. Samantalang Art Capital of the Philippines naman ang Angono. Pagdating naman sa adventure at nature experience, kilala

<https://www.dti.gov.ph/regions/region-4a/>

Mga Pakinabang Pang-ekonomiko ng mga Likas Yaman

Marami ang nagsasabi na mapalad ang Pilipinas sa pagkakaroon ng maraming likas na yaman. Ang iyong rehiyon, ang CALABARZON, ay isa sa mga lugar na may natatanging yaman na maipagmamalaki. Dahil dito, ang mga naninirahan ay higit na may pagkakataon upang makapaghanapbuhay. Maaaring magtanim o mangisda upang mabigyan ng sapat na pagkain ang pamilya. Marami ring biyaya ang lupa dahil maliban sa pansariling pangangailangan, maaari itong pagkakitaan ng mga mamamayan. Gayundin ang mga yamang tubig na nasa iyong rehiyon. May sapat na yamang mineral din na makukuha dito na isa ring mapagkukunan ng trabaho ng mga mamamayan.

Dahil sa istrategikong lokasyon nito, maraming pabrika rin ang naipatayo. Maraming industriya ang umunlad. Sa katunayan, ang CALABARZON, kasama ng Kalakhang Maynila (National Capital Region) at ng Rehiyon III, ay ang tatlong natatanging rehiyon na binubuo ng magkakalapit at pinagdugtong dugtong na pasilyong panglunsod na kinilala bilang sentro ng industriyalisasyon sa Pilipinas. Ito ay tinatawag na makapangyarihang puwersang industriyal ng Pilipinas.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Tingnan ang mga produkto sa bawat bilang. Tukuyin ang naiiba at isulat ito sa iyong sagutang papel.

1	lanzones	rambutan	pinya	dragon fruit
2	kasoy	mangga	suman	kakanin
3	durian	tapa	kapeng barako	balisong
4	buko pie	espasol	mangga	kinulob na itik
5	Sandalyas ng Liliw	Burdang Lumban	Sapatos ng Marikina	<i>papermache</i> ng Lumban

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Tanungin ang mga magulang o nakatatanda na kasama sa bahay kung ano ang mga produkto na kilala ang lalawigan o bayan mo. Gumuhit ng limang produkto na nagmula sa iyong lalawigan. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Balikan ang mga produkto na kilala sa inyong lalawigan. Tingnan ang iginuhit na mga produkto. Gumawa ng isang liham kung saan ay ipapakilala mo ang mga ito sa isang kamag-anak o kaibigan na nasa malayong lugar. Nilalaman ng iyong liham ang lasa o kagalingan ng mga produkto na iyong napili. Ang liham ay ipababasa sa mga nakatatanda bilang pagbabahagi ng iyong pagmamalaki kung ano ang mayroon sa bayan niyo.

Buoin ang talata sa ibaba. Piliin ang sagot sa kahon. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Ayon kina Aurellano et. al. (2017), ang Rehiyon ng _____ ay nabiyayaan ng saganang likas na _____. Ang matatabang lupa nito ay nagbibigay ng milyon milyong halaga ng kita sa lalawigan mula sa mga _____ niyog, palay, asukal, itlog, mga alagang manok at baboy, *citrus*, at iba pa.

yaman	produktong	CALABARZON
-------	------------	------------

Mga Produkto sa Aking Rehiyon

Aralin

I

Muli mong binalikan ang mga yaman ng iyong bayan at ng buong rehiyon. Nakita mong muli sa iyong isipan ang mga kayamananang ibinigay sa mga mamamayan ng iyong lalawigan. Ang lahat ng ito ay isang pagpapaalala sa kung anong yaman mayroon ang bawat isa ayon sa ibinibigay ng kalikasan.

Mula sa mga yamang ito, inaasahan na iyong mauunawaan ang iba't ibang pakinabang pang-ekonomiko ng mga likas na yaman ng iyong lalawigan at ng kinabibilangang rehiyon. Inaasahan din na iyong maipakikita ang ugnayan ng kabuhayan ng mga lalawigan sa kinabibilangang rehiyon at sa ibang rehiyon bilang pagtugon sa mga pangangailangan ng sariling lalawigan at mga karatig na rehiyon at bansa.

Nakatikim ka na ba ng marang at durian na nagmula sa Davao? Nasubukan mo na ba ang tamis ng mangga mula Zambales at Guimaras? Nalasahan mo na ba ang iba't ibang produkto mula sa maraming rehiyon ng bansa? Alin sa mga produkto mula sa ibang rehiyon ang paborito mo?

Totoo na ang Rehiyon IV-A CALABARZON ay aktibo sa mga pang-ekonomikong gawain. Ayon sa Philippine Statistics Authority (PSA), makikita ang ilan sa mga aning gulay, prutas at yamang dagat sa iyong rehiyon. Marami sa mga ito ang pangunahing pagkain ng mamamayan ng rehiyon at ng buong bansa. Makikita ang mga produkto na mayroon ang CALABARZON sa mga talahanayan sa susunod na pahina.

Talahanayan bilang 3: Mga Aning Gulay, Prutas at Yamang Tubig sa 2019

Gulay at Prutas	Yamang-Tubig
Cacao, mangga, repolyo, rambutan, ampalaya, kamoteng baging (sweet potato), kamoteng kahoy (cassava), sayote, niyog, kalamansi, stringbeans, kalabasa, talong, saging, lanzones, kamatis, palay, pinya, paminta, mais, kape at tubo	Hipon (P. vannamei), Alumahan, Tilapia, Bangus, Tahong, Talaba, Alimasag, Tunsoy, Bariles/ Tambakol, Tawilis at Sugpo

Alin sa sumusunod na mga produkto sa itaas ang pamilyar ka?

Maliban sa mga naipakita sa talahanayan sa itaas, mayaman din ang CALABARZON sa mga produktong tulad ng manok, itik at ng itlog mula sa mga ito. Marami rin ang mga alagang kalabaw, baboy, kambing at baka. Hindi rin magpapahuli ang dami ng mga produktong nagmula sa yamang tubig. Ilan sa mga ito ay makikita sa talahanayan bilang 3. Mula sa tubig, makikita rin ang maraming produkto mula sa lupa. Napakaraming prutas at gulay ang inaani mula sa iyong rehiyon. Sa taong 2019 o taon bago nagkaroon ng pandemya sa CoViD 19, makikita sa mga talahanayan ang naging pagdami sa mga produktong mula sa iyong rehiyon.

Ang pagiging sikat ng mga produktong kapeng barako ng Batangas, pinya mula sa Cavite, Lanzones at rambutan ng Laguna, ang suman ng Antipolo at ang niyog ng Quezon ay patunay ng pakikipag-ugnayan at pakikipagkalakalan ng iyong lalawigan sa ibang lalawigan at rehiyon. Sa maraming lugar sa Pilipinas, makakakita ka rin ng karne ng baka at itlog na nagmula sa CALABARZON dahil dito nagmumula ang maraming suplay ng mga nasabing produkto sa ating bansa.

Gayundin naman, ang iyong rehiyon ay kumukuha ng mga produkto mula sa ibang lalawigan at rehiyon. Makakakita ka ng mga mangga mula sa Guimaras at Zambales. Makakakita ka rin ng bigas at sibuyas na inangkat sa Central Luzon. Ang mga ganitong kaganapan ay karaniwang nangyayari upang masiguro na may sapat na pagkain ang bawat hapag ng pamilyang Pilipino.

Talahanayan 4 : Antas ng pagbabago sa Suplay o bilang ng Livestock

Itlog ng manok	+11.9
Itlog ng pato o itik	+5.7
manok	+3.7
Pato	-2.4

Talahanayan 5: Antas ng pagbabago sa Suplay o Bilang ng mga inaalagaang sa Hayop

Kalabaw	+4.2
Baboy	+3.7
Baka	-.8
Kambing	-1.4

Talahanayan 6 : Antas ng pagbabago sa Suplay o Bilang ng Yamang Dagat

Hipon (P. vannamei)	+177.1
Bisugo	+51.1
Galunggong	+34.2
Lapu-Lapu	+32.9
Gulyasan	+32.8
Seaweed	+29.6
Tulingan	+25.9
Pusit	+17.3
Alimango	+16.7
Carpa	+15.8
Alumahan	+11.6
Tilapia	+2.5
Bangus	+2.3
Tahong	+1.6
Talaba	-4.6
Alimasag	-7.1
Tunsoy	-23.4
Bariles/Tambakol	-24.2
Tawilis	-41.2
Sugpo	-61.9

Talahanayan 7: Antas ng pagbabago sa Suplay o Bilang ng Yamang Lupa

Cacao	+26.3
Mangga	+14.9
Repolyo	+8.7
Rambutan	+4.2
Ampalaya	+2.6
Kamoteng Baging	+1.9
Kamoteng Kahoy	+1.1
Sayote	-0.3
Niyog	-2.2
Kalamansi	-2.8
Sitaw	-3.2
Kalabasa	-3.4
Talong	-4.5
Saging	-4.9
Lansones	-5.9
Kamatis	-7.5
Palay	-9.4
Pinya	-10.4
Paminta	-15.8
Mais	-23.7
Kape	-27.3
Tubo	-32.2

Tunay na napakayaman ng CALABARZON sa mga produktong agrikultura. Malaking bahagi ng mga produktong makikita at mabibili sa mga pamilihan sa Pilipinas ay nagmumula sa iyong rehiyon. Ito ay inaangkat ng ibang bayan, rehiyon at lalawigan upang masiguro na may sapat na pagkain ang bawat pamilyang Pilipino.

Kaya noong 2019, ang CALABARZON ay kinilala bilang ikaapat sa mga rehiyon na nakapagbibigay ng mga produktong agrikultural sa mga mamamayan ng bansa.

Ang ganitong pakikipag-ugnayan ng mga lalawigan at rehiyon ay isang paraan upang matugunan ang kakulangan at kakapusan ng mga produkto at serbisyo.

Ayon kina Aurellano et al. (2017), layunin ng pakikipag-ugnayan na mapunan ang kailangan ng mga tao sa kanilang pang-araw araw na pamumuhay. Nangyayari ang ganitong pakikipag-ugnayan dahil sa kulang ang likas na yaman upang makagawa ng produkto.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Tingnan ang mga Talahanayan 6 ng yamang dagat. Itala sagutang papel ang mga produktong nakita at natikman mo na.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Tingnan ang Talahanayan 7 ng mga yamang lupa. Isulat sa kuwaderno ang mga gulay na kilala mo. Iguhit ang mga ito at ipakita sa iyong mga magulang o nakatatanda kung tama ang iyong mga nailista at naiguhit.

Gawain sa Pagkatuto Bilang 3: Tingnan ang listahan ng mga gulay sa Talahanayan 7. Alin sa mga ito ang paborito mo? Itanong sa iyong mga magulang o nakatatanda ang mga bitamina na nakukuha sa mga gulay na ito. Isulat ang mga ito sa iyong sagutang papel.

Gulay	Bitamina

Buoin ang talata sa ibaba. Piliin ang tamang sagot sa kahon. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Ang pagiging sikat ng mga produktong kapeng barako ng _____, _____ mula sa Cavite, Lansones at rambutan ng Laguna, ang suman ng Antipolo at ang niyog ng _____ ay patunay ng pakikipag-ugnayan at pakikipagkalakalan ng iyong lalawigan sa ibang lalawigan at rehiyon. Sa maraming lugar sa Pilipinas, makakakita ka rin ng karne ng baka at itlog na nagmula sa _____ dahil dito nagmumula ang maraming suplay ng mga nasabing produkto sa ating bansa.

CALABARZON	Batangas	pinya	Quezon
------------	----------	-------	--------

Kabuhayan at Pakikipagkalakan ng Sariling Rehiyon

Aralin

WEEKS
5-6

I

Nalaman mo ang naging pakikipag-ugnayan ng iyong lalawigan at rehiyon sa ibang mga lalawigan at karatig-rehiyon. Natutuhan mo rin na ang pakikipagpalitan ng produkto ay nagaganap upang matugunan ang maraming pangangailangan ng mamamayan. Dahil sa mga ugnayan na nangyari, natitikman mo ang mga produkto mula sa ibang bayan at rehiyon. Gayundin naman, natitikman ng mga nasa ibang lugar ang produkto na mayroon sa iyong rehiyon dahil sa pagpapalitan ng mga produkto.

Ngayon naman, inaaasahan na matututuhan mo ang iba't ibang aspekto ng ekonomiya gayundin ang kahalagahan ng

Naiisip mo ba kung saan nagmumula ang mga pagkain inihahain sa inyong mesa tuwing umaga, tanghali at gabi?

Bakit karaniwan pang pumupunta sa palengke ang mga magulang o kapatid o nakatatanda upang mamili?

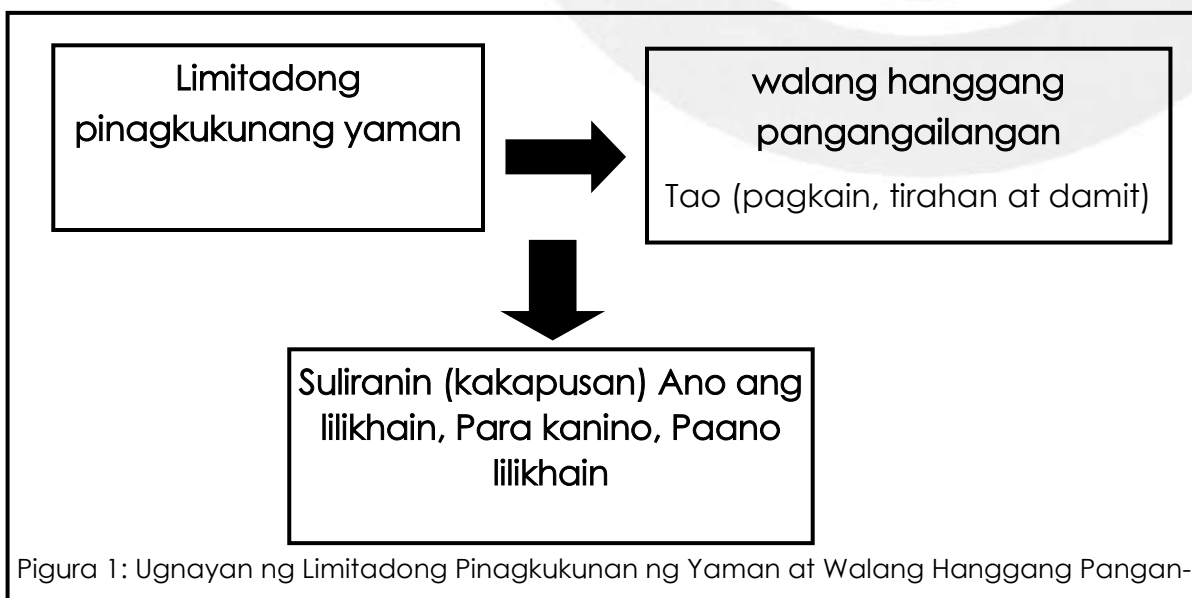

Figura 1: Ugnayan ng Limitadong Pinagkukunan ng Yaman at Walang Hanggang Pangan-

Naiisip mo ba ang mga kailangan mo sa araw araw? Alam mo rin ba na ikaw ay may mga pangangailangan? Ano ang mga naiisip mo na kailangang kailangan para mabuhay na kapag wala ang mga ito ay maaari kang magkasakit o mamatay?

Ang mga nasa larawan sa itaas ay mga pangangailangan na hindi maaaring wala ang bawat isa.

Isipin mo, kung hindi ka kakakain ng 1 araw o 10 araw o 100 araw, ano kaya ang mangyayari sa iyo?

Tama! Ikaw ay maaaring nagkasakit. Manghihina ka at maaaring may mangyaring masama sa iyong kalusugan. Maaari ka ring mamatay. Isipin mo rin, paano kung wala kang bahay na matitirahan? Walang higaan na matutulugan? Saan ka titira? Ano ang mangyayari sa iyo kung sa lansangan ka titira?

Paano naman kaya kung ikaw ay walang damit na maisusuot araw araw? Ano kaya ang mga maaaring mangyari sa iyo?

Tama ka na naman! Ang mga larawan na nasa itaas ay mahalaga upang mabuhay ka ng maayos. Walang katapusan ang mga pangangailangan mo at ng bawat isa. Hindi maaaring hindi ka kumain dahil manghihina ka.

Gayundin naman ang lahat ng tao. Kaya ang pangangailangan mo, ng mga magulang mo at ng lahat ng tao ay walang hanggan.

Ang pagkain, damit at tirahan ay mga bagay na kailangan ng tao upang mabuhay.

Samantala, kung ang pangangailangan ng tao ay walang hanggan, ang likas na yaman naman ay may limitasyon. May hangganan ang lahat ng likas na yaman. May takdang bilang o dami lamang ang mga biyayang mayroon ang lahat. Halimbawa, ang gasolina na isang pangunahing sangkap upang mapatakbo ang mga makina ay limitado lamang sa bansang Pilipinas. Kahit na ano ang gawin ng mga Pilipino, kailangan ang pag-angkat. Ito ay dahil sa mataas na pangangailangan ng mamamayan.

Bunga ng patuloy na pangangailangan ng mamamayan, ang limitadong likas na yaman ay nagdudulot ng isang suliranin – ang kakapusan.

Tulad halimbawa ng gasolina, ang Pilipinas ay umaasa lamang sa pagbili sa ibang bansa. Kapag mahal ang pagkakabili sa ibang bansa, tumataas din ang halaga nito sa Pilipinas. Ang epekto ang pagkaubos ng gasolina sa bansa ay pagdepende sa ibang bansa na mayroon nito at ang pagbabayad sa kung ano ang naitakdang halaga.

Kaya mahalaga na isipin bago gumasta at bumuo ng mga produkto ay itanong ang sumusunod:

Ano ang lilikhain?

Para kanino?

Paano lilikhain?

Ang matalinong pagdedesisyon ay mahalaga. Tulad ng pagpaplano sa kung ano ang bibilihin sa palengke at iluluto. Sa mahal ng mga bilihin at limitadong pera na mayroon ang mga nakatatanda, ang pagpili ng masustansiyang pagkain sa abot kayang halaga ay nangangailangan ng tama at wastong pag-iisip. Ang pagdedesisyon ay kaakibat ng kakayahan na makabili sa mga pamilihan.

Ano na nga ba ang kailangan upang magkaroon ng masustansiyang pagkain sa kabila ng limitadong pera at mataas ng mga bilihin?

Pagkakaiba ng Kakapusan at Kakulangan

Ayon kay Balitao et al (2015), ang kakapusan ay umiiral dahil limitado ang pinagkukunang-yaman at walang katapusang pangangailangan at kagustuhan ng tao. Halimbawa, ang mga likas na yaman tulad ng gas ay nauubos dahil sa patuloy na paggamit ng tao. Nagagamit ang mga sasakyan dahil sa gasolina. May kuryente ang maraming bahay dahil sa gasolina. Nakagagawa ng mga produkto sa mga pabrika dahil sa gasolina. Ang patuloy na paggamit ng gasolina ay dahilan upang dumating ang panahon na ito ay maubos.

Tandaan na may limitasyon ang gasolina sa daigdig. Dahil dito, nagiging suliranin ito ng maraming bansa tulad ng Pilipinas.

Samantala, ang kakulangan ay nagaganap kung may pansamantalang pagkukulang sa suplay ng isang produkto.

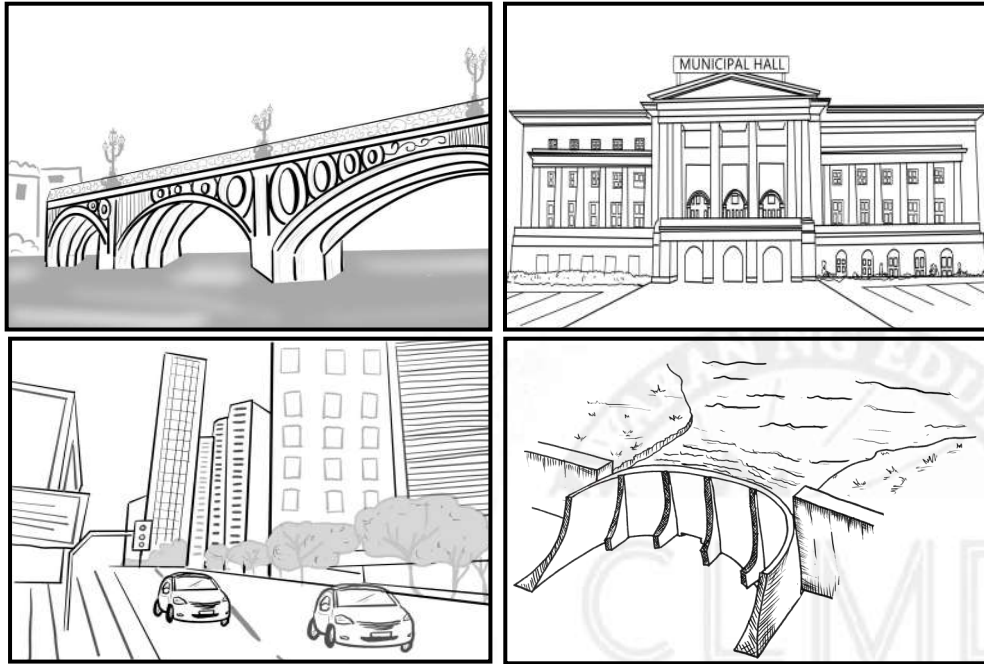
Halimbawa, sa tuwing matatapos ang bagyo, inaasahan na maraming pananim ang masisira. Dahil dito, kaunti ang maaani na

Ang ganitong pagkakataon ay panandalian lamang. Dahil sa paglipas ng ilang linggo o buwan, muling makakabawi ang mga nagtatanim. Babalik sa dating dami ang kanilang ani at bababa na ang presyo sa palengke. Magiging mas masaya ang lahat ng magulang dahil kakayanin na nilang bumili ng mga produkto ng mga nagtatanim. May maihahain na muli sa mga hapag kainan

Maliwanag ba ang naging pagtalakay sa pagkakaiba ng kakapusan at kakulangan? Tanungin ang iyong guro para sa karagdagang halimbawa upang lubos na maunawaan ang paksa.

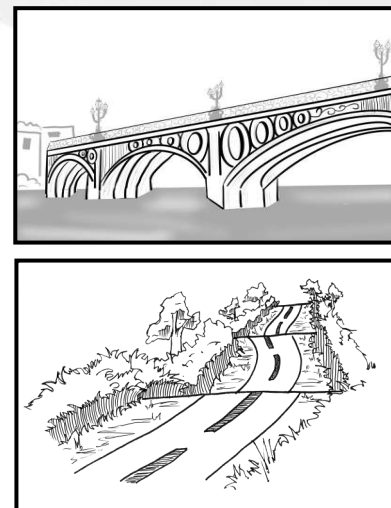
Kahalagahan ng Imprastraktura

Samantala, ang imprastraktura ay isang mahalagang bahagi ng kabuhayan. Malaki ang epekto ng imprastraktura sa kalagayang pangkabuhayan ng isang bayan o bansa.

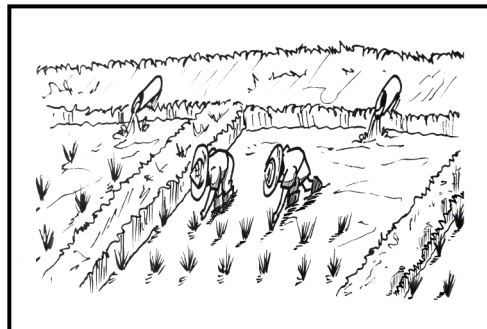

Ang mga istrakturang nasa larawan ay bahagi ng mga serbisyo na ibinibigay ng pamahalaan sa mamamayan. Walang hanggan ang pangangailangan ng mga tao sa araw araw. Upang masiguro na may pagkain ang bawat isa, kailangan na masiguro na may palay na maaani, gulay at prutas na maipagbibili at mga yamang dagat na mahuhuli. Idagdag pa ang mga karne ng baboy, baka at manok na karaniwang sahog sa ulam na inihahain sa hapag ng maraming Pilipino.

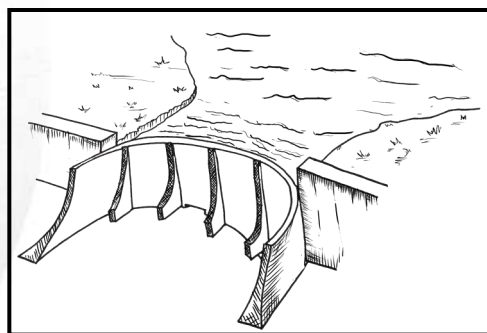
1. Tulay at Daan. Mahalaga ito upang maging mas madali ang pagdadala ng mga pangunahing produkto mula sa mga probinsiya patungo sa mga pamilihan. Karaniwang nagmumula sa mga malalayong bayan ang mga produkto na ipinagbibili sa mga palengke tulad sa Biñan, Laguna.

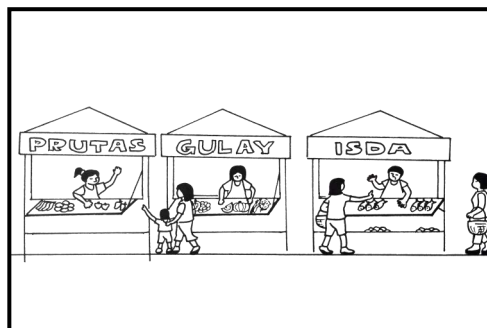
2. Irigasyon. Isang mahalagang proyekto ang mga patubig sa palayan. Noong unang panahon, umaasa ang maraming magsasaka sa ulan upang makapagtanim. Kadalasan, isang beses lamang sa isang taon nakapagtatanim ng palay. Sa pagkakaroon ng magandang irigasyon, nagkaroon ng pagkakataon ang mga magsasaka na makapagtanim ng 2 hanggang 3 beses sa isang taon. Mangangahulugan ito ng dagdag na kita para sa magsasaka, sa mga manggagawa at nagtitinda nito. Magbibigay din ito ng kasiguraduhan na mayroong sapat na pagkain ang mga mamamayan.

3. Waterdam. Napakahalaga sa mga taga-Metro Manila ang pagkakaroon ng dam tulad ng Wawa sa Rizal. Dito nagmumula ang suplay ng tubig na gamit para sa pagluluto at pag-inom ng mga mamamayan. Isipin mo kung walang dam, saan kaya kukuha ng malinis na tubig ang mga nakatira sa Cainta at karatig bayan nito gayundin ang mga lungsod ng Metro Manila?

4. Palengke. Paano at saan kaya bibili ng pagkain ang nanay mo o ang mga nakatatanda kung walang palengke na mapagbibilhan ng pagkain? Gan-yan kahalaga na magkaroon ng isang palengke. Ito ay isang maayos na lugar kung saan maaaring makabibili ng mga pangunahing produkto ang mga mamamayan.

Mula kina Arellano et al. (2017) na batay sa DepEd Learning Module, binabanggit na ang imprastraktura ay nakapagdudulot ng magagandang epekto sa buhay ng mamamayan.

1. Dahil sa mga konkretong daan at tulay, mas mabilis at napapadali ang pagbiyahe ng tao at ng mga produkto sa pamilihan.
2. Nagkakaroon ng mabilis na ugnayan ang mga tao dulot ng makabagong teknolohiya tulad ng telepono, *cellular phone*, internet at kompyuter.
3. Ang mga sementadong pantalan at piyer ay nakatutulong upang makadaong ang mga barko na naghahatid ng mga tao at produkto.

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Magtanong sa iyong mga magulang o nakatatanda kung ano ang hitsura ng **windmill** at kung ano ang naidudulot nito sa mamamayan. Iguhit sa iyong kuwaderno ang isang windmill at isulat ang benepisyo na makukuha mula dito. Para sa mga nakakagamit internet, maaaring hanapin sa google ang Rizal Wind Farm sa Pililla, Rizal.

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Tanungin ang mga kasapi ng iyong pamilya kung ano ang epekto kapag nakalbo at naubos ang mga kagubatan. Isulat sa iyong sagutang papel ang lahat ng kanilang babanggitin. Ibahagi ang iyong mga kasagutan sa iyong guro.

A

Buoin ang talata sa ibaba. Piliin ang tamang sagot sa kahon. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

Ayon kay Balitao et al. (2015), ang kakapusan ay umiiral dahil limitado ang pinagkukunang-yaman at walang katapusang pangangailangan at kagustuhan ng tao. Halimbawa, ang mga likas na yaman tulad ng _____ ay nauubos dahil sa patuloy na paggamit ng tao. Nagagamit ang mga sasakyan dahil sa gasolina. May kuryente ang maraming bahay dahil sa gasolina. Nakagagawa ng mga produkto sa mga pabrika dahil sa _____. Ang patuloy na paggamit ng gasolina ay dahilan upang dumating ang panahon na ito ay _____.

gasoline maubos gas

Pamamahala sa Sariling Lalawigan at Rehiyon

Aralin

WEEKS
7-8

I

Naipaunawa sa iyo ang mga batayang kaisipan tungkol sa batayang konsepto ng ekonomiya. Nalaman mo na ang bawat isa ay may pangangailangan na kailangang matugunan. Ang matalinong pagdedesisyon ay napakahalagang katangian kung nais ng bawat isa na matugunan ang mga pangangailangan. Bago dumating sa inyong bahay ang mga pagkain, iba't ibang proseso, pagsubok at pagdedesisyon ang kailangang gawin. Ito ay para may mabili ang mga mamamayan sa mga pamilihan.

Pagkatapos ng araling ito, inaasahan na matutukoy mo ang mga pamunuan sa mga lalawigan sa iyong rehiyon, gayundin ang tungkulin at pananagutan ng mga namumuno at ang dahilan ng paglilingkod ng pamahalaan sa mga kasapi nito.

Sa 2022, panahon na naman ng botohan. Narinig mo na ba kung sino ang iboboto ng iyong mga magulang o mga kamag-anak mo? Kilala mo ba ang Kapitan sa inyong Barangay? Sino ang Alkalde ng inyong bayan?

Ang bawat barangay, lungsod, bayan o lalawigan ay pinamumunuan ng taong pinili ng mamamayan. Pangunahin sa mga dapat niyang gawin ang makapagbigay ng serbisyo-publiko. Kabilang sa mga ito ang pagsisiguro sa kaligtasan ng buhay ng lahat ng nasasakupan niya. Tinitingnan din at iniingatan ang kalusugan ng lahat. Sinisiguro na ang mga pampublikong daanan at tulay ay maayos at ligtas para sa bawat isa. Kabilang din sa mahalagang dapat na maihatid sa mamamayan ang pagkakaroon ng malinis at ligtas na tubig, kuryente at edukasyon para sa lahat. Nasusukat ang kagalingan ng pamumuno batay sa kakayahan ng lider o pamunuan na makapaghandog ng mga nasabing serbisyo.

Pero sino o ano nga ba ang tawag sa mga namumuno sa iyong barangay, lalawigan, bayan at lungsod?

Pinamumunuan ng Punong Barangay o Kapitan ang isang barangay. Katuwang ang mga barangay kagawad, pinananatili ni Kapitan ang kaayusan, katahimikan at kaligtasan ng kanyang nasasasakupan. Ang lahat ng Punong Barangay ay sumusunod din sa Punongbayan o Lungsod. Ang mga serbisyong dapat na naibibigay sa mamamayan ay dapat na sinisigurado ng Kapitan.

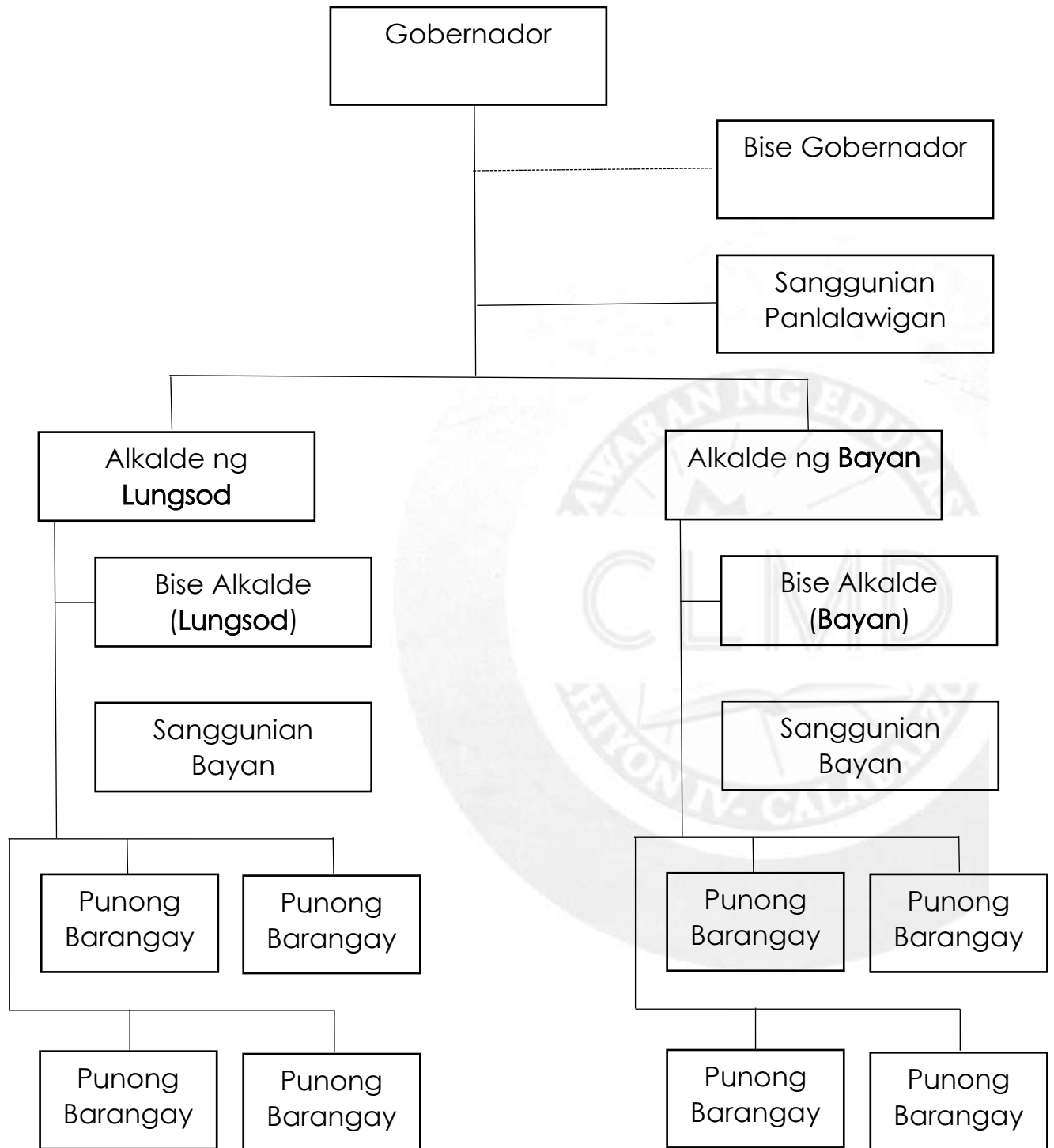
Ang punongbayan o lungsod o mas kilala sa tawag na Alkalde Mayor ay kinikilala bilang tagapanguna at tagapagbigay ng pangkalahatang paglilingkod sa lahat ng mamamayan. Ang pagtataguyod at pagbibigay ng serbisyong panlipunan ang pangunahin sa kanyang mga gawain. Ito ang batayan ng kanyang pamumuno.

Samantala, ang lahat ng punong bayan o lungsod ay napapailalim sa mga Gobernador. Sila ang namumuno sa mga lalawigan na nakakasakop sa mga bayan o lungsod maliban sa mga tinatawag na "chartered cities". Sa mga lungsod na "chartered". Ayon kay Manalo et al. (2015), ang Alkalde Mayor ay malayang ipatupad at gastusin ang nakolektang buwis sa mga proyekto na nakakatugon sa pangangailangan ng mga tao sa naturang lungsod na hindi na kailangang manghingi pa ng permiso sa gobernador.

Halimbawa ng lalawigan sa ilalim ng isang gobernador, lungsod at bayan sa ilalim ng mayor at kapitan ng isang barangay.

Batangas	Gobernador	Hermilando Mandanas
Lungsod ng Lipa	Alkalde	Eric B. Africa
Malvar, Batangas	Alkalde	Cristeta Reyes

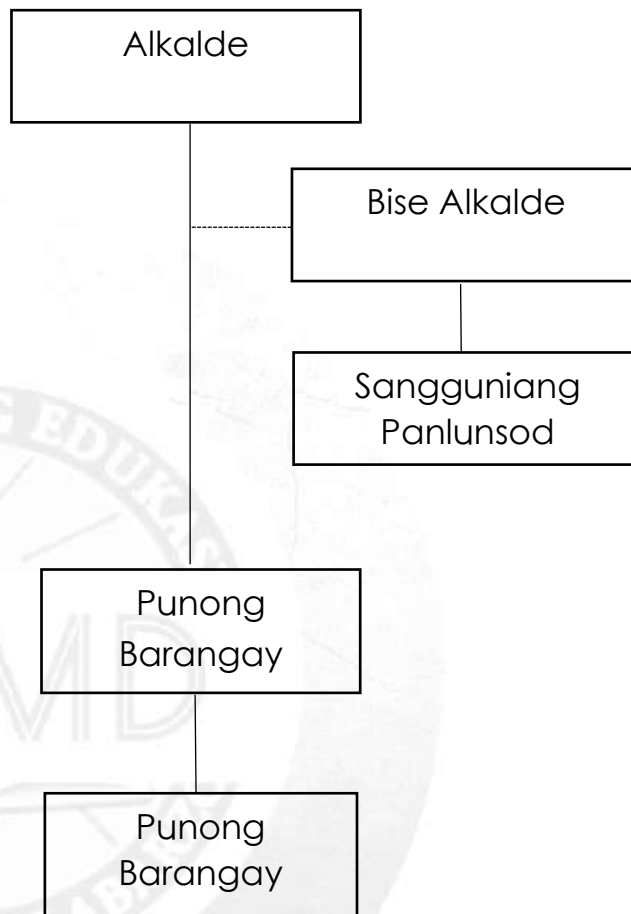
Organizational Structure ng Lalawigan

Tanda:

----- Linya ng koordinasyon
 _____ Linya ng superbisyon

Organizational Structure ng Chartered na Lungsod

Tungkulin at Pananagutan ng mga Namumuno

Ang bawat pinuno na naihalal ng mamamayan ay may mga tungkulin at pananagutan na dapat maisagawa. Sa panahon ng kampanya, ang mga nais na mamuno ay naghahain ng mga pangako o plataporma sa mamamayan. Ito ay mga pangako tungo sa ikauunlad ng bayan at para sa kabutihan ng mamamayan. Ang mga pangakong ito ay nakabatay sa isinasaad ng batas na matatagpuan sa Kodigo ng Pamahalaang Lokal ng 1991 na tungkulin at pananagutan ng mga pinuno ng pamahalaan.

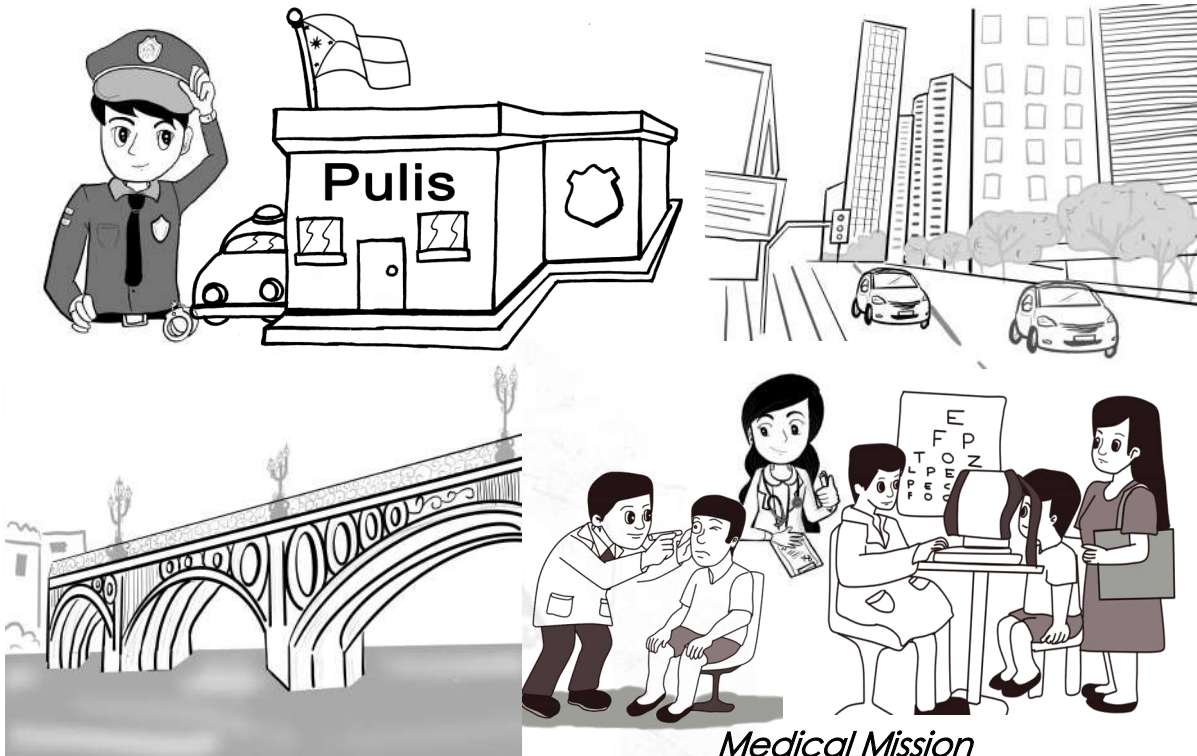
Tulad ng nabanggit, ang pinakamataas na pinuno sa isang lalawigan ay ang Gobernador. Katuwang niya ang Bise Gobernador at ang mga miyembro ng Sangguniang Panlalawigan. Ilan sa isinasaad ng batas na tungkulin, pananagutan at kapangyarihan ng mga pinuno ng lalawigan ay ang sumusunod:

Sa bayan o lungsod, ang Alkalde, Bise Alkalde, at ang mga miyembro ng Sangguniang Panlungsod ay may kahalintulad na tungkulin, pananagutan at kapangyarihan sa mga pinuno ng lalawigan. Ang lahat ng ito ay nakabatay sa isinasaad ng batas Kodigo ng Pamahalaang Lokal ng 1991.

Halos magkahawig ang tungkulin, pananagutan at kapangyarihan ng mga pinuno ng lalawigan at ng mga bayan o

Mga Serbisyonang Panlipunan

Madalas mong marinig sa mga balita sa telebisyon at maging sa iyong mga magulang ang patuloy na pagtaas ng mga bilihin. Marinig mo rin ang pangamba ng bawat isa dahil sa patuloy na pagkalat ng sakit na dulot ng CoVid 19. Isa rin sa mga suliranin ng mga magulang ngayon ay kung saan kukuha ng pambayad sa kuryente, tubig at iba pang gastusin sa bahay. Ang nakaambang pagputol ng kuryente o tubig dahil sa kawalan ng trabaho sa panahon ng pandemya ay isang katotohanan.

Madalas mong maririnig sa mga balita sa telebisyon at maging sa iyong mga magulang ang patuloy na pagtaas ng mga bilihin. Maririnig mo rin ang pangamba ng bawat isa dahil sa patuloy na pagkalat ng sakit na dulot ng CoVid 19. Isa rin sa mga suliranin ng mga magulang ngayon ay kung saan kukuha ng pambayad sa kuryente, tubig at iba pang gastusin sa bahay. Ang nakaambang pagputol ng kuryente o tubig dahil sa kawalan ng trabaho sa panahon ng pandemya ay isang katotohanan.

Nabanggit na ang kagalingan at kakayahan ng isang namumuno ay sinusukat ayon sa serbisyo na naibigay niya sa kanyang nasasakupan. Kinikilala ang isang namumuno hindi dahil sa lagi siyang lumalabas sa telebisyon. Hindi rin dahil sa matapang siyang magsalita. Lalong hindi dahil sa kanyang tinapos na kurso sa kolehiyo. Kikilalanin at hahangaan ang isang pinuno kung ang mga suliranin ng nakararaming mamamayan ay natutugunan.

Kung sasabihin ng mga magulang na, “Mabuti na lang at naipagawa ang daan” o kaya ay “Salamat kay Mayor! Nalagyan ng ilaw ang mga daan kaya naging ligtas na ang ating lugar”.

Ito ang mga ilan sa mga batayan ng pagiging tunay na lider, ng isang mahusay na pamumuno.

Ang sumusunod ay ilan lamang sa mga tinitingnan upang masukat ang kakayahan ng isang pinuno:

1. **Kalusugan.** Programa tulad ng pagbabakuna, feeding, libreng konsultasyon, at libreng gamot.
2. **Edukasyon.** Pagpapatayo ng mga paaralan at silid-aralan, pagbibigay ng mga kompyuter at iba pang gadget na magagamit sa pag-aaral, pagbibigay ng suporta sa mga guro.
3. **Pagpapanatili ng kapayapaan at kaayusan.** 24/7 na pagpapatrolya upang masiguro ang kapayapaan, magalang na pakikitungo ng kapulisan, masigasig na presensya ng barangay tulad ng pagbibigay ng ayuda sa mamamayan sa panahon ng pandemya.
4. **Imprastraktura.** Patuloy na pagpapatayo o pagpapagawa o pagsasaayos ng mga daan, tulay, mga gusaling pang-serbisyo publiko ng pamahalaan para mas maayos na makapagbigay ng serbisyo sa mamamayan.
5. **Pangkalahatang Serbisyo.** Pagpapagawa upang magkaroon ng ligtas na tubig para sa mamamayan at kuryente para sa lahat.

Kung sapat at naging maayos ang pamumuhay ng mamamayan, maaaring sabihin na ang pinuno ng iyong lalawigan/ bayan o lungsod ay kahanga hanga. Ang paglilingkod ng tapat at may pagmamahal sa nasasakupan, ang tunay na mahalaga sa isang lider. Hindi kabilang ang pansariling interes. Huli sa listahan ang pamilya o kamag-anak sa mga pribilehiyo. Ito ay ilan sa mga katangian ng isang tunay na pinuno ng bayan. Kung makikita ang pagyaman ng pinuno at ng kanyang pamilya gamit ang pagiging lider ng bayan, dapat na maging mapagmatyag at matalino sa muling pagboto.

Paglilingkod sa tao ang dahilan ng pamumuno at hindi para sa sariling interes o interes ng sariling pamilya lamang.

Naitanong mo na ba sa iyong pamilya kung anong uri ng pinuno ang inyong gobernador, alkalde mayor at mga lider ng barangay?

D

Gawain sa Pagkatuto Bilang 1: Tanungin ang mga magulang o nakatatanda kung sino ang mga pinuno ng barangay kung saan kayo nakatira. Kunin ang kanilang mga pagkakakilanlan bilang mga lider sa inyong barangay. Isulat sa iyong kuwaderno ang kanilang mga sasabihin. Tingnan ang mga tanong para sa ibaba bilang gabay.

1. Ano ang katangian ng mga lider ng inyong barangay?
2. Ano ang maipagmamalaki mo sa mga katangian ng mga lider ng inyong barangay? Ipaliwanag?

E

Gawain sa Pagkatuto Bilang 2: Balikan ang mga katangian ng mga lider sa inyong barangay. Gumuhit ng larawan ng isang pinuno na gusto mong gayahin paglaki mo. Maaaring larawan ng isang lider ng inyong barangay, o ng inyong bayan. Kung hirap sa pagguhit, maaaring kumuha ng magazine. Gumupit ng mga bahagi ng mukha at katawan ng tao. Bumuo ng isang katauhan na nagtataglay ng isang pinuno na nais mo. Sagutin ang mga tanong pagkatapos. Gawin ito sa iyong sagutang papel.

1. Sino ang nasa isip mo habang gumuguhit ka ng larawan?

2. Ano ang mga katangian na nais mong taglayin ng iyong naiguhit o nagawang katauhan mula sa pinagtagpi tagping larawan?

A

Mula sa naiguhit o nabuo mong larawan, maglista ng mga programa na gagawin mo kapag ikaw ay isa nang ganap na lider.

Isulat sa kuwaderno at ibahagi sa iyong guro ang iyong naging kasagutan.

Susi sa Pagwawasto

Week 1	Weeks 2-4	Week 4	Week 5
Gawain sa Pagkatuto 1 1.E 2.D 3.A 4.C 5.B	Assmilation Hand puppet kuwento Patapong bagay pangangalaga	Assmilation Hand puppet Kamay Kilos Buhay karakter	Assmilation Stick puppet Puppet Patpat Saya bata
Week 7	Week 8		
Assmilation maskara folder karton paper plates palamuti	Assmilation pagkukuwento pagasacula drama bata puppet puppeteer		

Personal na Pagtatása sa Lebel ng Performans para sa Mag-aaral

Pumili ng isa sa mga simbolo sa ibaba na kakatawan sa iyong naging karanasan sa pagsasagawa ng mga gawain. Ilagay ito sa Hanay ng LP o Lebel ng Performans. Basahin ang deskripsiyon bilang gabay sa iyong pagpili.

- ☆ -Nagawa ko nang mahusay. Hindi ako nahirapan sa pagsagawa nito. Higit na nakatulong ang gawain upang matutuhan ko ang aralin.
- ✓ -Nagawa ko nang maayos. Nahirapan ako nang bahagya sa pagsasagawa nito. Nakatulong ang gawain upang matutuhan ko ang aralin.
- ? -Hindi ko nagawa o nahirapan ako nang labis sa pagsasagawa nito. Hindi ko naunawaan ang hinihingi sa gawain. Kailangan ko pa ng paglilinaw o dagdag kaalaman upang magawa ko ito nang maayos o mahusay.

Gawain sa Pagkatuto

Week 1	LP	Week 2	LP	Week 3	LP	Week 4	LP
Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8	

Week 5	LP	Week 6	LP	Week 7	LP	Week 8	LP
Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1		Gawain sa Pagkatuto Blg. 1	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2		Gawain sa Pagkatuto Blg. 2	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3		Gawain sa Pagkatuto Blg. 3	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4		Gawain sa Pagkatuto Blg. 4	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5		Gawain sa Pagkatuto Blg. 5	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6		Gawain sa Pagkatuto Blg. 6	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7		Gawain sa Pagkatuto Blg. 7	
Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8		Gawain sa Pagkatuto Blg. 8	

Paalala: Magkaparehong sagot ang ilalagay sa LP o Lebel ng Performans sa mga gawaing nakatakda ng higit sa isang linggo o week. Halimbawa: Ang aralin ay para sa Weeks 1-2, lalagyan ang hanay ng Week 1 at Week 2 ng magkaparehong ☆, ✓, ?.

Sanggunian

Aurellano, et al. (2017). *Ako, ang Aking Lalawigan, at Rehiyon*. Araling Panlipunan 3, Ikalawang Markahan. Unang Edisyon. SDO Biñan- LRMDs.

Balitao, et al. (2015). *Araling Panlipunan Modyul sa Para sa Mag-aaral: Ekonomiks 10*. Pasig City: Department of Education.

Department of Education. (2020). *K to 12 Most Essential Learning Competencies with Corresponding CG Codes*. Pasig City: Department of Education Curriculum and Instruction Strand.

Department of Education Region 4A CALABARZON. (2020). *PIVOT 4A Budget of Work in all Learning Areas in Key Stages 1-4: Version 2.0*. Cainta, Rizal: Department of Education Region 4A CALABARZON.

Manalo et al. (2017). *Araling Lipunan 3 Learner's Material*. Pasig City: Department of Education.

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education Region 4A CALABARZON

Office Address: Gate 2, Karangalan Village, Cainta, Rizal

Landline: 02-8682-5773, locals 420/421

Email Address: lrmd.CALABARZON@deped.gov.ph

